

NACIONĀLĀ ELEKTRONISKO
PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOME

Rīgā,

2015.gada 2.aprīlī

Lēmums Nr.52

Par Latgales elektronisko mediju programmas apstiprināšanu

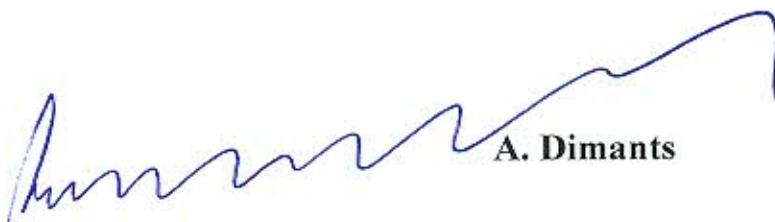
Pamatojoties uz Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 60.panta pirmās daļas 9., 11. un 13.punktu un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu nozares attīstības nacionālās stratēģijā 2012.–2017.gadam ietverto mērķu 3.punktu un stratēģijas 7.punktu, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, turpmāk – Padome,

nolemj:

Apstiprināt Latgales elektronisko mediju programmu šā lēmuma pielikumā noteiktajā redakcijā.

Pielikumā: Latgales elektronisko mediju programma, uz 25 lpp.

Padomes priekšsēdētājs

A. Dimants

G. Keistere
T. 67221848

Gita Keistere
Nacionālās elektronisko
plašsaziņas līdzekļu padomes
juriskonsulte

24.4.15

Dainis Mjartāns
Nacionālās elektronisko
plašsaziņas līdzekļu padomes
loceklis

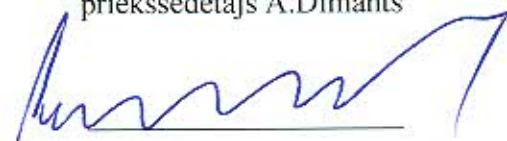

Apstiprinu:

2015.gada 2.aprīlī

Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes

priekšsēdētājs A.Dimants

**Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes
LATGALES ELEKTRONISKO MEDIJU
PROGRAMMA**

Programmas mērķi

- Sabiedrības saliedēšana, nacionālās identitātes un valsts valodas pozīcijas nostiprināšana.
- Valstiskās piederības sajūtas stiprināšana Latgales apgabalā pārstāvēto mazākumtautību pārstāvju vidū.
- Sabiedrības informēšana par valstī un Latgales apgabalā notiekošajām sociālajām, ekonomiskajām un kultūras aktualitātēm.
- Nodrošināt Valsts valodas likumā un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā noteikto latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšanu, aizsardzību, attīstību un lietošanu, kā arī daudzveidīga satura izveidi latgaliešu identitātes stiprināšanai.
- Mazināt kaimiņvalstu informācijas iespaidu uz apgabala iedzīvotāju sabiedriskās domas veidošanu.
- Sabiedrisko mediju klātbūtnes stiprināšana Latgales apgabalā.
- Veicināt Latgales iedzīvotāju piederību Latvijai un Eiropai.

Programmas īstenojamie uzdevumi

- Palielināt sabiedrisko mediju auditoriju Latgales apgabalā.
- Nodrošināt sabiedrisko mediju valsts SIA "Latvijas Radio", turpmāk – LR, un valsts SIA "Latvijas Televīzija", turpmāk – LTV, studijas izveidi Latgalē.
- Iekļaut reģionālās un vietējās komerciālās radiostacijas un televīzijas sabiedriskā pasūtījuma izpildē.

- Noteikt LR un LTV sabiedriskajā pasūtījumā Latgales apgabalam būtisku sociālekonomisko, kultūras un sabiedriski politisko jautājumu atspoguļošanas pieaugumu, kā arī nodrošināt pieaugumu daudzveidīga satura izveidei latgaliešu identitātes stiprināšanai.
- Mazināt informācijas plaisu starp latviešu un krievu valodā runājošajiem.
- Popularizēt latviešu un latgaliešu valodas lietošanu mazākumtautību pārstāvju vidū, integrējot raidījumus krievu valodā raidošās radiostacijās.
- Nodrošināt nacionālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu apraidi austrumu pierobežā.
- Ieviest žurnālistikas apguvi un mediju studijas Latgales reģionālajās augstskolās.

Ievads

Latgales apgabalā krasi izjūtama divu atšķirīgu informatīvo telpu esamība, ko pastiprina brīvi uztveramās Krievijas un Baltkrievijas televīziju programmas, kā arī satelītoperatoru (viedkaršu) nelegālas koplietošanas tendences. Liela daļa Latgales iedzīvotāju dod priekšroku televīzijas programmām, kas lielā mērā balsta savu piedāvājumu uz retranslēto vai iepirkto saturu no Krievijas, un ir pakļauti atšķirīgai informācijai un interpretācijai par nacionālajiem un starptautiskajiem politiskajiem, ekonomiskajiem, sociālajiem un kultūras procesiem.

Ņemot vērā starptautisko notikumu attīstību un to ietekmi uz Latvijas nacionālo informatīvo telpu, jāattīsta Latgales elektronisko mediju programma, lai mazinātu ārvalstu informācijas avotu ietekmi uz apgabalā dzīvojošajiem iedzīvotājiem.

Latgales elektronisko mediju programma ir pasākumu kopums, kas balstās uz sabiedrisko pasūtījumu sabiedriskajiem un komerciālajiem medijiem, kā arī ietver tehniskos risinājumus elektronisko plašsaziņas līdzekļu apraides uzlabošanai Latvijas austrumu daļā.

Latgales elektronisko mediju programmas virsmērķis ir stiprināt Latgales informatīvo sasaisti ar pārējiem Latvijas apgabaliem un garantēt, ka pierobežā dzīvojošie Latvijas iedzīvotāji tiek informēti par valstī notiekošajiem procesiem un starptautisko notikumu attīstību.

Latgales elektronisko mediju programma īstenojama sadarbībā starp Nacionālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomi, turpmāk – NEPLP, Kultūras ministriju, Latvijas Valsts radio un televīzijas centru, turpmāk – LVRTC, un VAS „Elektroniskie sakari”, turpmāk – VAS ES.

Latgales elektronisko mediju programma ir izstrādāta, ņemot vērā NEPLP Sabiedriskās konsultatīvā padomes, sabiedrisko organizāciju un Latgales apgabala elektronisko plašsaziņas līdzekļu ieteikumus.

Apzinoties Latgales lomu Latvijas nacionālo interešu un drošības kontekstā, NEPLP ir veikusi konkrētus soļus, lai stiprinātu mediju saturu un nodrošinātu sabiedriskā medija uztveramību pierobežā, kā arī ir veicinājusi Latvijas elektronisko plašsaziņas līdzekļu un producentu grupu attīstību Latgales apgabalā.

- 2013.gadā NEPLP organizētā konference „Viena valsts – divas mediju telpas?” Daugavpilī ar Latvijas un ārvalstu mediju ekspertiem un žurnālistiem.
- 2013.gadā NEPLP uzdevumā veikts pētījums „Mediju lietošanas paradumi Latgales reģionā”.
- Lai panāktu Latvijas identitātes un piederības sajūtas stiprināšanu caur reģionālās un vietējās identitātes apzināšanos, iesaistot Latgales apgabala pārstāvjus kā mediju satura veidotājus un izplatītājus, 71 000 eiro konkursa kārtībā ik gadu trīs gadu garumā tiek novirzīts Latgales vietējo un reģionālo televīziju un radiostaciju, kā arī producentu grupu atbalstam, kas gatavo programmas latgaliešu valodā par apgabala kultūru un sociālekonomiskajiem jautājumiem.
- 2014.gadā ir nodrošināta LR4 programmas apraide visā Latgales teritorijā. Uzstādīti raidītāji Viļakā un Piedrujā un palielināta apraides jauda Dagdā. Rēzeknē, mainot vietām frekvences LR4 un LR1 programmu izplatīšanai, radīta iespēja LR4 programmu izplatīt frekvencē ar 4kW raidītāju. Daugavpilī, samainot vietām LR4 un LR5 programmu frekvences, LR4 programmu izplata ar raidītāja jaudu 2kW, nemainot LR5 programmas apraides jaudu.
- NEPLP aicinājusi VAS ES paātrināt radio frekvenču koordinēšanu Latgales apgabalā, lai nodrošinātu kvalitatīvāku LR programmu uztveršanu, kā arī, iespēju paplašināt savu apraidi komersantiem, kas raīda programmas latviešu valodā.
- 2015.gadā LR1 programmā attīstīts raidījums latgaliski „Kolnasāta”, padziļinot Latgales ekonomisko un sociālo jautājumu risināšanu.
- Nodrošināta LTV7 programmas ziņu krievu valodā translācija Daugavpils vietējā kabeļtelevīzijā „Dautkom”.
- 2014. un 2015.gadā palielināts novadu ziņu sižetu skaits LTV1 programmā.

- Papildu piešķirtais finansējums 2014.gadā LTV un LR vienotajam ziņu portālam Lsm.lv ļāvis būtiski palielināt apjomus un kvalitāti saturam krievu valodā, kā arī uzsākt satura veidošanu angļu valodā.
- Uzrunātas Latgales augstākās mācību iestādes, kā rezultātā Rēzeknes Augstskola plāno 2015./2016.studiju gadā veidot jaunu profesionālo maģistra līmeņa studiju programmu komunikācijas zinātnē.

Latgales apgabala raksturojums

Pēc pašreizējā administratīvā iedalījuma Latgales plānošanas reģionā ietilpst Aglonas novads, Baltinavas novads, Balvu novads, Ciblas novads, Dagdas novads, Daugavpils novads, Kārsavas novads, Krāslavas novads, Līvānu novads, Ludzas novads, Preiļu novads, Rēzeknes novads, Riebiņu novads, Rugāju novads, Vārkavas novads, Viļakas novads, Viļānu novads, Zilupes novads un divas republikas pilsētas: Rēzekne un Daugavpils. Latgales plānošanas reģionā iekļaujas arī Ilūkstes novads, kas ir kultūrvēsturisks Sēlijas novads.

Latgales plānošanas reģiona robežas mūsdienās nesakrīt ar etnogrāfisko jeb kultūrvēsturisko Latgales teritoriju. Latgalē kultūrvēsturiski ietilpst arī Varakļānu novads, Krustpils novads, Madonas novada Barkavas pagasts un Alūksnes novada Liepnas pagasts.

Latgales plānošanas reģions un kultūrvēsturiskās teritorijas

2014.gadā pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem Latgales apgabala iedzīvotāju skaits bija 286 238 cilvēku. Latvieši veido 45,3% no iedzīvotāju kopskaita.

Latgales apgabala pastāvīgo iedzīvotāju etniskais sastāvs

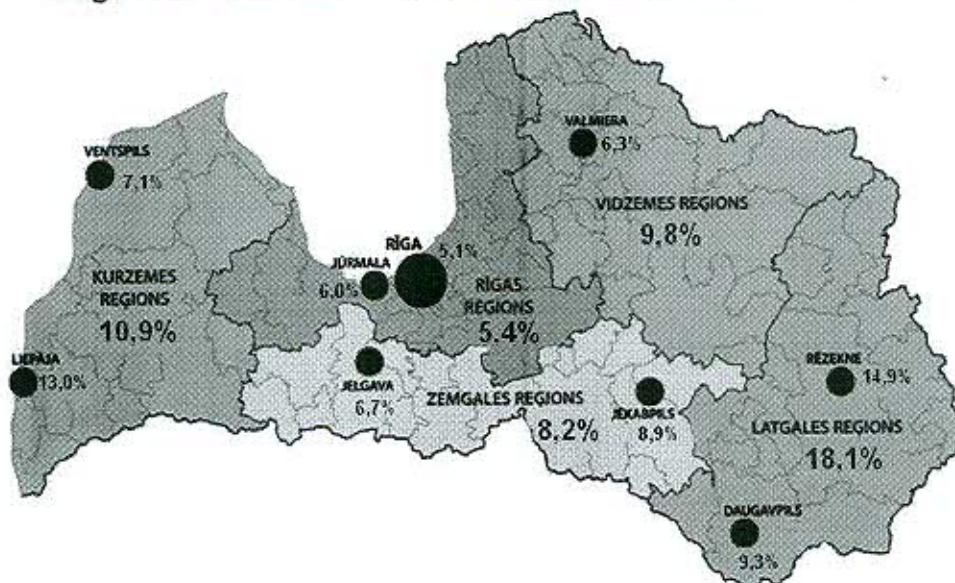
Atsevišķu tautību īpatsvars, %

Centrālā statistikas pārvalde, 2014.gads

Latgalē joprojām ir augsts bezdarba līmenis – 18,1% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaita. Tendence vairāku gadu garumā nav būtiski mainījusies.

Reģistrētais bezdarba līmenis valstī 2014.g. 31.jūlijā - 8,6%

Nodarbinātības valsts aģentūra, 2014.gads

Latgaliešu valoda

Latvijā vēsturiski ir izveidojušās divas rakstības tradīcijas: latviešu literārā valoda un latgaliešu rakstu valoda.

Valsts valodas likuma 3.panta ceturtajā daļā latgaliešu rakstu valoda tiek apzīmēta par vēsturisku latviešu valodas paveidu un valsts ir uzņēmusies nodrošināt rakstu valodas aizsardzību un attīstību. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 71.panta pirmās daļas 7.¹ punktā noteikta prasība nodrošināt latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšanu, aizsardzību, attīstību un lietošanu.

Padomju okupācijas laikā īstenotās valodas politikas rezultātā latgaliešu rakstu valoda un runas forma bija izslēgta no aprites masu saziņas līdzekļos. Tā tika aizstāta ar latviešu un krievu valodu.

Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas strauji attīstījās preses un daiļliteratūras izdevumi, kā arī latgaliešu valodas lietošana masu saziņas līdzekļos.

2011.gada tautas skaitīšanas dati¹ liecina, ka Latvijā 164 500 cilvēki ikdienā lieto latgaliešu valodu. Iedzīvotāju skaits, kas pārvalda latgaliešu valodu, bet ikdienā nekomunicē latgaliski, ir ievērojami lielāks, jo tautas skaitīšanas dati sniedz informāciju tikai par tiem Latvijas iedzīvotājiem, kas valodu lieto ikdienā.

- Latgales reģionā ikdienā latgaliešu valodu lieto 97 600 cilvēku.
- Latgaliešu valodu ikdienā lieto 71,9% no latviešu valodā runājošiem un 12,3% no krievu valodā runājošiem Latgales iedzīvotājiem.
- Rīgā un Pierīgas reģionā ikdienā latgaliešu valodu lieto 42 800 iedzīvotāju.
- Deviņi no desmit Ciblas (94,7%), Kārsavas (94,0%), Riebiņu (91,5%), Rēzeknes (90,9%), Baltinavas (90,0%) novadu latviešu valodā runājošiem iedzīvotājiem ikdienā lieto latgaliešu valodu.

Visvairāk latgaliešu valodas lietotāju dzīvo Ciblas, Kārsavas, Baltinavas un Varakļānu novados, kur vairāk nekā trīs ceturtdaļas iedzīvotāju ikdienā lieto latgaliešu valodu. Latgales lielajās pilsētās latgaliešu valoda tiek lietota salīdzinoši retāk. Rēzeknē ikdienā latgaliski sarunājas 40,5%, Daugavpilī tikai 9,3% iedzīvotāji.

¹ www.csb.gov.lv

Latgaliešu valodā runājošo vidējais vecums ir 46,2 gadi. Ņemot vērā, ka līdz 20 gadu vecumam latgaliešu valodu lieto tikai 6% iedzīvotāju, nākotnē latgaliešu valodā runājošo skaits varētu samazināties.

Gandrīz puse Latgales iedzīvotāju, kuri interesējas par sabiedriskajiem notikumiem Latvijā, vēlētos, lai sabiedriskajos medijos Latvijā būtu raidījumi latgaliešu valodā. 37% aptaujāto Latgales iedzīvotāju uzskata, ka pārraides latgaliešu valodā būtu jāpiedāvā sabiedriskajai televīzijai, bet 45% domā, ka šādām pārraidēm jābūt sabiedriskajā radio, liecina pētījumu uzņēmuma SIA „Factum” veikto aptauju rezultāti.

Latgaliešu valodas nodrošināšana sabiedriskajos elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos

Kopš 2012.gada sabiedriskā pasūtījuma ietvaros LR1 nodrošina iknedēļas raidījuma „Kolnasāta” veidošanu par Latgales kultūru un sociālekonomiskajiem jautājumiem. **Pilnvērtīgai raidījuma attīstībai un Latgales reģionālā satura nodrošināšanai nepieciešams par 90% lielāks finansējums, nekā tas ir pašlaik. Tāpat nepieciešams nodrošināt finansējuma turpinājumu 2016.–2018.gadā.**

Kopš 2013.gada sabiedriskā pasūtījuma ietvaros vasaras mēnešos LTV1 programmā tiek veidots 10 raidījumu cikls „Cytaidi latviskais” par Latgales tradīcijām un kultūru. Raidījums nepieciešams regulāri visa gada garumā.

Latgales tematika tiek iekļauta LTV saturā atbilstoši LTV sabiedriskā pasūtījuma prioritātēm, darbības virzieniem un aktuālajam kontekstam. 2014.gada LTV1 raidījumā „Kultūras ziņas” tika iekļauti sižeti par Rēzeknes Tautas teātri, Rotko mākslas centra jubileju un Ludzas pilskalna rekonstrukcijas projektu, savukārt viens no LTV „100 g kultūras. Personība” raidījumiem tika veidots par Latgales mākslinieku Māri Čačku un viņa darbību Rotko mākslas centrā Daugavpilī. LTV ziņu raidījumos bija skatāmas reportāžas par „legālo narkotiku” bodītēm Latgalē un Latgales vēstniecības “Gors” viena gada jubileju u.c. Latgales tematika tiek iekļauta arī atsevišķos LTV dokumentālajos un izklaides raidījumos.

